

در دومین نشست از سلسله نشست‌های بررسی گزارشات علمی کنفرانس مجمع جهانی فقه اسلامی مطرح شد

فرصت بازتولید فقه شیعه و سنی فراهم شده است

عضو مجلس خبرگان رهبری گفت: از دیرباز دنبال فرصتی بودیم که بتوانیم، شیعه و سنی با هم فقه اسلامی را بازتولید کنیم و امروز این فضا فراهم شده است.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام

والمسلمین احمد مبلغی در دومین نشست از سلسله نشست‌های بررسی گزارشات علمی کنفرانس مجمع جهانی فقه اسلامی (دوحه) که با محوریت «حقوق کودکان و مسائل نوظهور» در قم برگزار شد، به تشریح فضای جدید در مجامع فقهی جهان اسلام پرداخت.

عضو مجلس خبرگان رهبری دفتر نمایندگی ایران را «پل علمی» میان حوزه قم و مجمع فقه جده خواند و گفت: این پل، داده‌ها و اندیشه‌ها و قرارات آنجا را می‌تواند اینجا بیاورد، به بحث فقهی بگذارد و پیشنهادهاتی را بگیرد و منتقل بکند و خوشبختانه امروز فضای جهان اسلام، چنین اقتضا و ایجابی را دارد و خود دبیرکل مجمع جهانی فقه اسلامی جده هم، عنایت دارد که حتماً همیشه چند نفر از حوزه علمیه قم آنجا حضور به هم

برسانند و اصرار هم دارند و این خیلی مهم است. حجت‌الاسلام والمسلمین مبلغی، بر فضای مثبت و به‌دور از تعصب در مجمع جهانی فقه تأکید کرد و افزود: یک نکته خیلی خوب که ما آنجا دیدیم، این است که سعی می‌کنند، خالی از تعصب، بحث‌ها را بشنوند و اگر تعصب بود، ما را این‌قدر با اصرار دعوت نمی‌کردند و اینکه آنچه را ما عرضه می‌کنیم، بدون تعصب منعکس می‌کنند. وی این فضا را یک فرصت مغتنم دانست و تصریح کرد: این خیلی فرصت خوبی است و ما همیشه از دیرباز دنبال چنین فرصتی بودیم که شیعه و سنی، بتوانیم با هم فقه اسلامی را بازتولید کنیم و ما هم می‌توانیم دیدگاه‌های شیعه را عرضه کنیم و آن‌ها هم دنبال همین هستند و استقبال می‌کنند.

نماینده ایران در مجمع جهانی فقه اسلامی ادامه داد: اتفاقاً امسال ما آن بحث فقه شیعه در مورد شیر و تأثیرش بر آن رابطه رضاعی را که صحبت می‌کردیم، می‌گفتند: چنین فتوایی را ما نداشتیم و این فتوای خیلی خوبی است که شما دارید.

وی افزود: در مسائل مستحدثه، مشترکات ما خیلی بیشتر است تا آن مسائل قدیمی که محل اختلاف بود و قم باید حرف و نگاه خود را از طریق این پلی که ما ایجاد کردیم، ان‌شاءالله منتقل کند.

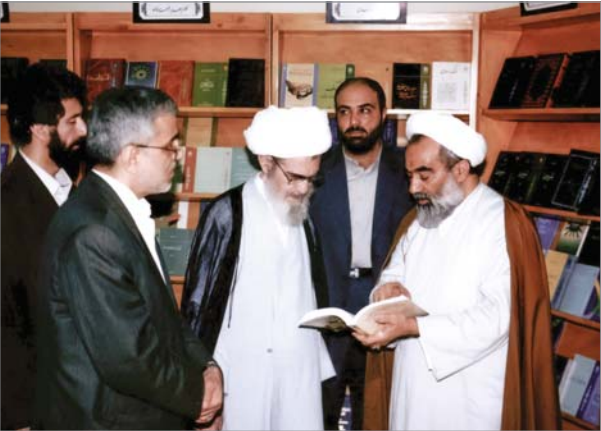
• اسلام برای کودک حقوق قائل است؛ نه صرفاً اصول اخلاقی

بانو مجتهد زهره صفاتی نیز در ادامه، به فضای حاکم بر کنفرانس دوحه اشاره کرد و گفت: یک نظم و انضباط خاصی بر جلسه حاکم بود و مقالات به این سیاق که ما همایش برپا می‌کنیم و صاحب مقاله چکیده‌اش را بیان می‌کند، نبود و آن‌ها خلاصه‌ای از مقالات را استخراج کرده بودند و مجری به‌سرعت می‌خواند و اگر صاحب مقاله می‌خواست، می‌توانست مداخله کوتاهی (حدود هفت الی هشت دقیقه) داشته باشد و یک فرصت مساوی و عادلانه‌ای به هر کسی که حرف برای گفتن داشت، داده می‌شد و هیچ اصطکاکی در حرف‌ها وجود نداشت.

استاد حوزه علمیه خواران، نکته قابل تأمل دیگر را حضور پررنگ زنان دانست و افزود: حضور زنان در اجلاس‌ها و مراکز علمی بسیار چشم‌گیر بود و من می‌دیدم که بانوان از کشورهای مختلف در بسیاری از این هشت موضوع مداخله می‌کردند و معلوم می‌شود، از نظر فکری، تحولی در آنان به وجود آمده و توان اظهار نظرات مناسب را پیدا کرده‌اند و این خود، یک ظرفیت بزرگ است و خواران عزیز باید از این ظرفیت به‌خوبی استفاده کنند.

بانو صفاتی همچنین به پذیرفته‌شدن پیشنهادهات خود در این کنفرانس اشاره کرد و گفت: من سه پیشنهاد مشخص دادم که هر سه پذیرفته شد و در مجموعه قرارات (تصمیمات) آوردند؛ پیشنهاد اول اشتراک‌گذاری مباحث مشترک در جهان اسلام بود. دوم، تشکیل دبیرخانه‌ای برای دنبال‌کردن مباحث کودک در مجمع جهانی فقه و سوم، پیش‌بینی نهادهی برای رسیدگی به امور کودکان جنگ و پسا‌جنگ، با توجه به وضعیت غزه. استاد حوزه علمیه خواران به تبیین مبانی فقهی حقوق کودک پرداخت و اظهار کرد: ما این‌همه منابع غنی در اختیار داریم؛ معذک هم جهان اسلام و هم کشور خود ما در نقطه ایده‌آل قرار نگرفته و باید این درد را درمان کنیم و ما حرف برای گفتن داریم؛ اما نتوانسته‌ایم به ظهور و بروز برسانیم.

وی تأکید کرد: در مقاله‌ای که ارائه شد، ما به جای بیان اصول اخلاقی، وارد حوزه احکام شرعی و استنباط فقهی شدیم.

روایت بیداری در افق تمدنی

مروری بر سیره حجت‌الاسلام والمسلمین

حاج شیخ علی‌اکبر الهی خراسانی رحمة‌الله علیه

همزمان با چهلمین روز درگذشت استاد ممتاز حوزه و دانشگاه حجت‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ علی‌اکبر الهی خراسانی رحمة‌الله علیه، نگاهی گذار به زندگی علمی و خدمات فرهنگی این استاد فقید خواهیم داشت.

• از ولادت تا هجرت

وی در سال ۱۳۲۱ شمسی در شهر تاریخی نیشابور و در خانواده‌ای متدین زاده شد. پس از طی تحصیلات مقدماتی در زادگاهش، به مشهد مقدس هجرت کرد و تحصیلات حوزوی خود را در حوزه علمیه مشهد ادامه داد.

برجسته‌ترین استادان ایشان عبارت بودند از:

۱. شیخ محمدتقی ادیب نیشابوری معروف به ادیب ثانی؛
۲. حجت‌الاسلام والمسلمین شهید سیدعبدالکریم هاشمی‌نژاد؛
۳. آیت‌الله حاج شیخ حسین وحید خراسانی؛
۴. آیت‌الله حاج شیخ اسماعیل صالحی مازندرانی؛
۵. آیت‌الله حاج شیخ مجتبی قزوینی؛
۶. آیت‌الله میرزا جوادآقا تهرانی؛
۷. آیت‌الله سید محمدهادی میلانی؛
۸. آیت‌الله سیدعبدالله شیرازی.

شاگردی در محضر این بزرگان از او عالمی ساخت که معرفت را با مجاهدت درآمیخت. نتیجه این مجاهدت علمی، دریافت اجازات علمی شامل اجازه اجتهاد، اجازه نقل حدیث و اجازه امور حسبه از مراجع و اساتید تراز اول آن دوران بود که نشان از احراز مدارج عالی علمی نزد استادان داشت.

• همراهی با نهضت امام خمینی رحمة‌الله علیه

در دهه‌های ۱۳۳۰ و ۱۳۴۰، زمانی که بسیاری از طلاب به درس و بحث بسنده می‌کردند و از مسائل سیاسی روز فاصله داشتند، استاد الهی خراسانی در پی پیوند علم و حیات بود. او معتقد بود که حوزه باید پایگاه بیداری اجتماعی باشد.

در دوران نهضت اسلامی، او به‌همراه شماری از علما و روحانیون مبارز خراسان، از جمله استادش شهید هاشمی‌نژاد رحمة‌الله علیه، نقش فعالی در جریان نهضت ایفا کرد. وی در تدوین برخی از بیانیه‌های علما علیه استبداد پهلوی نقش اساسی داشت و از اولین کسانی بود که خطوط فکری رهبری نهضت را به بدنه روحانیت و مردم منتقل می‌کرد.

در سال ۱۳۴۲، پس از آزادی امام خمینی رحمة‌الله علیه از زندان رژیم ستمشاهی، همراه با استاد خود آیت‌الله حاج شیخ مجتبی قزوینی و جمعی دیگر از علما و روحانیون مشهد به قم سفر کرد و با امام خمینی رحمة‌الله علیه، دیدار و تجدید عهد کرد. در سال ۱۳۵۵ نیز، در اوج خفقان رژیم، توفیق زیارت و گفت‌وگوی مفصلی با امام در نجف اشرف یافت.

• نقش‌آفرینی پس از پیروزی انقلاب اسلامی

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، دغدغه استاد الهی خراسانی رحمة‌الله علیه

از مبارزه سیاسی به سمت سازندگی معرفتی و بازسازی فرهنگی کشور سوق پیدا کرد. او سیاست را به خدمت دانش و فرهنگ گرفت و به‌جای تصدی مناصب اجرایی صرف، تلاش کرد زیرساخت‌های فکری نظام اسلامی را تقویت کند.

در نخستین سال‌های دهه شصت، هنگامی که کشور درگیر جنگ و تثبیت ساختارهای جدید بود، ایشان به‌عنوان مسئول شورای نظارت بر انتخابات استان خراسان منصوب شد. در این دوران، با منش اخلاقی کم‌نظیر خود، عدالت، صداقت و پرهیز از ملاحظات سیاسی را در رفتار اداری معنا کرد و الگویی از مدیر اسلامی متعهد ارائه داد.

اندکی بعد، با نظر‌تولیت وقت آستان قدس رضوی، آیت‌الله واعظ طوسی رحمة‌الله علیه، فرصتی تاریخی برای اجرای رؤیای دیرینه‌اش فراهم شد: تأسیس یک نهاد علمی سطح بالا که بتواند، پلی میان میراث سنتی و نیازهای نوین تمدنی ایجاد کند. این نقطه عطف، منجر به تأسیس بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی در سال ۱۳۶۳ شد.

• تجلی وحدت عملی حوزه و دانشگاه

بنیاد پژوهش‌های اسلامی، نمونه موثق‌ای از پیوند میان حوزه و دانشگاه در ایران بود. استاد الهی خراسانی معتقد بود که ضعف بنیادین در ساختار علمی کشور، در عدم تعامل روشمند و علمی میان این دو رکن اصلی تولید دانش است. او بیش از سی سال (تا سال ۱۳۹۴) ریاست این نهاد را برعهده داشت و آن را از یک مرکز کوچک فرهنگی، به یکی از بزرگ‌ترین و معتبرترین مراکز پژوهشی جهان تشیع تبدیل کرد.

حاصل این مدیریت علمی و مستمر، جذب ده‌ها استاد و پژوهشگر برجسته حوزه و دانشگاه و انتشار بیش از دو هزار عنوان

روحانی که در امامزاده یحیی علیه‌السلام تهران مضروب شده بود، از او عبادت کرده و در جریان روند درمان و بهبودی‌اش قرار گرفتند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مهدوی‌دانا هم از حضور آیت‌الله‌کعبی و توجه و تفقد و پیگیری‌های آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه تشکر و قدردانی کرد و گفت: حال عمومی‌ام رو به بهبودی است و با توکل بر خداوند متعال، در مسیر تبلیغ دین مصمم‌تر از گذشته خواهیم بود.

نمایندگان آیت‌الله اعرافی، از حجت‌الاسلام والمسلمین مهدوی‌دانا، روحانی که در امامزاده یحیی علیه‌السلام تهران مضروب شده بود، عبادت کردند. به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله عباس کعبی نایب‌رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و حجت‌الاسلام والمسلمین علی علیزاده، مشاور مدیر و مسئول مدیریت حوزه‌های علمیه کشور، به‌نمایندگی از آیت‌الله اعرافی با حضور در منزل حجت‌الاسلام والمسلمین مهدوی‌دانا،

کتاب بود. بسیاری از این آثار، حاصل پروژه‌های بلندمدت علمی و پژوهش‌های بنیادین بودند. ده‌ها اثر از تولیدات علمی این بنیاد، موفق به دریافت عنوان «کتاب سال جمهوری اسلامی ایران» یا آثار برگزیده حوزه و دانشگاه شدند.

• آثار و تألیفات علمی

فعالیت‌های علمی و پژوهشی ایشان عمدتاً بر محور تحقیق در منابع اصیل علوم اسلامی متمرکز بود. از جمله فعالیت‌های شاخص او در این عرصه، تحقیق و تصحیح برخی از منابع مهم تفسیری، حدیثی و فقهی است که از میان آنها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تاج‌التراجم فی تفسیرالقرآن للاعاجم؛
- سفینه‌البحار و مدینه‌الحکم والآثار؛
- الرسالة العزیزة فی شرح‌الحجزة؛
- منتهی‌المطلب فی تحقیق‌المذهب؛
- اجوبة‌المسائل‌الحاجبیه (معروف به المسائل‌العکبریه).

• سلوک معنوی و اخلاقی

حجت‌الاسلام والمسلمین حاج شیخ علی‌اکبر الهی خراسانی رحمة‌الله علیه، پیش از آن‌که مدیری موفق یا محقق صاحب‌نام باشد، سالک طریق اخلاص و بندگی بود و زندگی او بر مدار معنویت و اخلاق می‌چرخید. اهل عبادت با حضور قلب و دعا و توسل و زیارت روزانه بود. فروتنی، کم‌گویی، صبر، دقت وسواس‌گونه در کار و سعه صدر، از ویژگی‌های بارز او بود.

استاد رسول جعفریان، مورخ برجسته کشور، در وصف او نوشته است: «مرحوم الهی بیش از همه، آیت اخلاق بود و مدیری توانمند که بنیاد پژوهش‌ها را به یکی از بهترین مراکز علوم اسلامی در ایران بدل کرد. آن هم در شرایطی که امکانات محدود بود. حضور همیشگی‌اش در بنیاد، چهره‌ای از خدمت علمی به‌معنای واقعی را به نمایش می‌گذاشت.»

• دغدغه خدمت‌رسانی

مرحوم الهی خراسانی در کنار فعالیت‌های علمی حوزوی، دغدغه خدمت‌رسانی به نیازمندان را داشت و برنامه‌های تبلیغی خود را با فعالیت‌های جهادی و خدمت در مناطق محروم آمیخته بود. تأسیس صندوق قرض‌الحسنه حوزه علمیه مشهد در سال ۱۳۴۲ که نخستین صندوق قرض‌الحسنه کشور به‌شمار می‌رود، محصول همین روحیه و دغدغه بود. این صندوق با گذشت شش دهه از عمر آن، همچنان پا برجاست و در طول این سالیان، گره از کار هزاران استاد و طلبه حوزه علمیه گشوده است.

• سفر به دیار ابدی

این عالم عامل، پس از عمری تلاش خستگی‌ناپذیر در مسیر خدمت به دین و فرهنگ، در روز ۲۸ شهریور ۱۴۰۴ شمسی به جوار رحمت الهی شتافت. خبر درگذشت او، موجب اندوه فراوان در میان جامعه علمی و دینی به‌ویژه در مشهد مقدس شد.

مراسم تشییع پیکر پاک او با شکوه تمام در حرم مطهر رضوی برگزار شد و پس از اقامه نماز توسط آیت‌الله حاج شیخ مهدی مروارید، در رواق دارالعباده حرم مطهر رضوی به خاک سپرده شد. شخصیت‌های برجسته علمی و فرهنگی و سیاسی، از جمله آیات عظام: سیستانی، سبحانی و آیت‌الله کربیمی جهرمی و نیز رئیس مجلس شورای اسلامی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و دیگر شخصیت‌ها، در پیام‌های تسلیت جداگانه، شخصیت علمی و خدمات فرهنگی مرحوم استاد الهی خراسانی را ستودند و او را مایه فخر حوزه علمیه خراسان دانستند.

